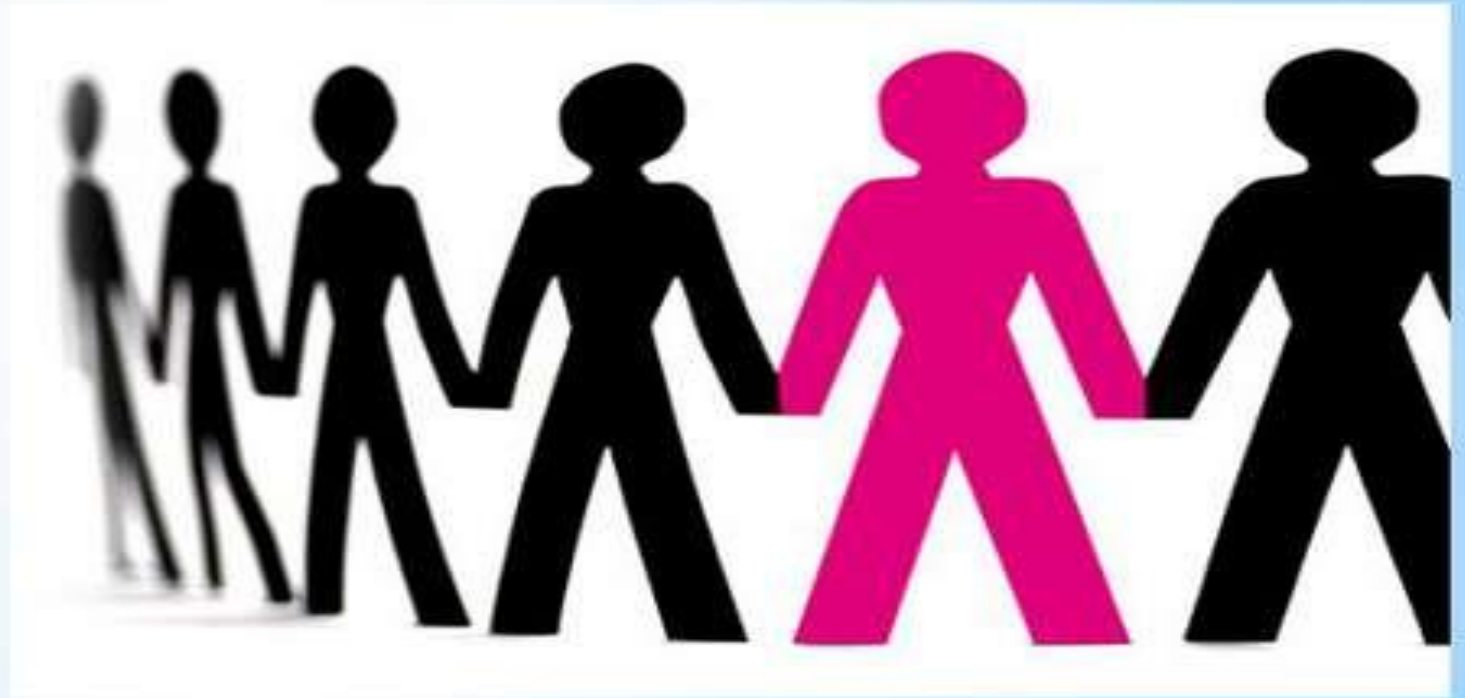

**Упровадження принципів
недискримінації в
андрагогіці
психології
недискримінації в
диференціальній психології**

**к.ф.н., доцент Марина Ілляхова,
кафедра філософії і освіти дорослих ДВНЗ «УМО» НАПНУ**

* Що ж таке дискримінація ?

* Дискримінація – будь-яка відмінність, виключення, обмеження або перевага, що заперечує або зменшує рівне здійснення прав. Поняття охоплює виключення або обмеження можливостей для членів певної групи відносно можливостей інших груп.

Зв'язок стереотипів з дискримінацією

Стереотип – стійке, категоричне та спрощене уявлення (судження) про будь-яке явище, предмет, групу, історичну особу, що розповсюджене в певному середовищі

По ввідношенню до людей стереотипи бувають:

- позитивні – наприклад, (усі українці гостинні);
- нейтральні – (усі німці – заощадливі);
- негативні – (усі євреї жадібні)

Стереотип – це спрощене та узагальнене переконання щодо когось чи чогось

КЛАСИФІКАЦІЯ СТЕРЕОТИПІВ

АНТРОПОЛОГІЧНІ

- Оцінка внутрішніх особливостей людини залежно від її вигляду

ЕТНО-НАЦІОНАЛЬНІ

- Оцінка людини через її видиму належність до певного етносу, народу

СОЦІАЛЬНО-СТАТУСНІ

- Оцінка людини залежно від її соціального та/чи економічного статусу

СОЦІАЛЬНО-РОЛЬОВІ

- Оцінка людини згідно із соціальною та професійною роллю, яку вона виконує

ЕКСПРЕСИВНО-ЕСТЕТИЧНІ

- Оцінка людини стосовно її зовнішності

ВЕРБАЛЬНО-ПОВЕДІНКОВІ

- Оцінка залежить від особливостей мовлення та поведінки людини (міміка, жестти тощо)

СТЕРЕОТИП:

УЗАГАЛЬНЕНА
ДУМКА

НА ОСНОВІ
ВЛАСНОГО ЧИ
«СУСПІЛЬНОГО
ДОСВІДУ»

ПОЧИНАЄ
ДІЯТИ ЩЕ ДО
ТОГО, ЯК
ВМИКАЄТЬСЯ
РОЗУМ.

УПЕРЕДЖЕННЯ:

УСТАНОВКА
ДО ДІЇ

ЗАВЖДИ
НЕГАТИВНА

СКЛАДНО
ПОЗБУТИСЯ

Якщо стереотип і упередження – це думка та настанова, то дискримінація – це дія, бездіяльність, поведінка, яка порушує права людини чи групи людей через упередження щодо певної їхньої ознаки

СТЕРЕОТИП
(жінки тендітні)

УПЕРЕДЖЕННЯ
(жінка не може виконувати певні види робіт)

ДИСКРИМІНАЦІЯ
(не будемо брати на роботу жінку, вона заслабка для цієї посади)

ВИДИ ДИСКРИМІНАЦІЇ

РАСИЗМ

упередження стосовно людей залежно від їхньої раси. Віра в існування біологічно відмінних людських рас і в те, що якісь з них є кращими або гіршими

ГЕТЕРОСЕКСИЗМ

сукупність упереджень, забубонів та стереотипів на користь домінації гетеросексуальних стосунків. Тобто, всі люди мають бути гетеросексуальні, оскільки це єдина прийнятна норма сексуальної поведінки людини, а все інше – хвороба

ЕЙДЖИЗМ

упередження стосовно людей через їхній вік. Наприклад, молоді люди є кращими за старших, адже скоріше навчаються, чи навпаки дурніші, адже менше знають

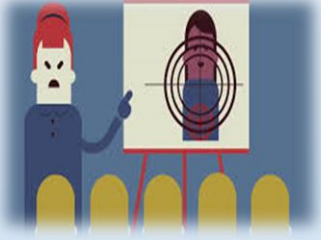
СЕКСИЗМ

упередження засновані на біологічній статі чи гендері. Сексизм може наділяти привілеями будь-яку стать, однак історично, відповідно до патріархальної моделі суспільства, є ситуація, коли сексизм спрямовано на жінок

Форми дискримінації

Підбурювання до дискримінації

це вказівки, інструкції або заклики до дискримінації стосовно особи та осіб за їхніми певними ознаками

Пряма дискримінація

ситуація, коли з людиною поводяться гірше, ніж з іншою особою, через певні захищені ознаки, які має особа

Непряма дискримінація

ситуація, коли практика, правило чи критерій, які застосовуються однаково до всіх, впливають на певних людей гірше, ніж на інших, через їхні захищені ознаки

Пособництво у дискримінації

це будь-яка свідома допомога у вчиненні дій або бездіяльності, спрямованих на виникнення дискримінації

Утиск

небажана для особи поведінка, коли хтось стосовно людини поводиться зневажливо, образливо чи змушує її відчувати себе приниженою

ПРИНЦИП НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

Рівність – це забезпечення рівного поводження з людиною чи групою людей незалежно від їхніх ознак. Важливою є не лише формальна рівність, алей реальна, коли певні правила та умови потрібно адаптувати відповідно до ознак і потреб людей.

СХЕМА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО ЗАБОРОНЯЄ ДИСКРИМІНАЦІЮ

Міжнародні документи у сфері захисту прав людини:

- Загальна декларація прав людини
- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права
- Європейська Конвенція про права людини та основоположні свободи
- Міжнародна Конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації
- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок
- Конвенція права інвалідів

НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО:

ЗУ «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»

ЗУ «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»

ЗУ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»

Закон України

ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»

ЗУ «Про зайнятість населення»

ЗУ «Про рекламу»

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!
DIAKYU ZA UVAGU!